

1 ES TEVI ATCEROS

STJUARTS

Sveiki!

Mēs jau esam tikušies. Stjuarts. Stjuarts Hjūss.

Jā, es *esmu* pārlicināts. Pilnīgi droši. Pirms kādiem desmit gadiem.

Tas nekas – gadās. Tev nav jāizliekas. Es tikai gribēju teikt, ka atceros tevi. *Es* atceros *tevi*. Es diez vai būtu aizmirsis, vai ne? Mazliet vairāk par desmit gadiem, ja tā padomā.

Nu, esmu mainījies. Noteikti. Jāteic – esmu nosirmojis. To pat vairs nevar nosaukt par vieglu sirmumu, vai ne?

Ak, un, starp citu, *tu* arī esi mainījies. Tu droši vien domā, ka vēl aizvien esi gandrīz tāds pats, kā biji toreiz. Tici man, neesi.

OLIVERS

Kas tā par draudzīgu trallināšanu no tuvējā čusku midzeņa, tā šņaukāšanās un dimdoņa, kas nāk no polsterētā steliņģa? Vai tas varētu būt mans mīļais, vecais – «vecais» nozīmē ‘bijušais’ – draugs Stjuarts?

«Es atceros tevi.» Tipisks Stjuarts. Viņš ir tik senatnīgi, tik izbijuši modīgs – viņam patīk no aprites sen izgājušas dziesmas, tas liek domāt, ka viņš joprojām dzīvo pagātnē. Es gribu teikt, ka viena lieta ir atpalikt no laika, klausoties lētu mūziku, varbūt Rendiju Nūmenu vai Luidži Nono*, un vienlaikus primitīvi apasiņojot savus jutekliskos orgānus. Bet atpalikt, klausoties dziesmiņas, ko iepriekšējā paaudzē dungoja, zvilnot pludmalē, – tas ir tik ļoti, tik aizkustinoši stjuartiski, vai tev tā nešķiet?

Beidz rādīt tik apmulsušu sejas izteiksmi. Frenks Aifilds**. «Es atceros tevi». Vai, drīzāk – Es atceros tē-vī, / Tu vērti manus sapņus īstenī-bāā. Jā? 1962. Austrāliešu jodelētājs aitādas puskažokā? Patiešām. Pā-tie-šāām. Un kādu gan socioloģisku paradoksu viņam bijis jāattēlo. Tā, protams, nav necieņa pret mūsu iedegušajiem radiniekiem no Bondijas***. Tā kā pasaule lišķīgi klanās katrai kultūras apakšgrupai, atstāsim nepateiktu, ka man kaut kas varētu būt pret austrāliešu jodelētāju *per se*****. Tas tikpat labi varētu būt arī tu. Ja es tevi baktītu, vai t' tu nejodelētu? Tādā gadījumā es uz tevi atklāti paskatītos un sniegtu nediskriminējošu rokasspiedienu. Es tevi apsveiktu ar pievienošanas vīru brālībai. Kopā ar kriketa spēlētāju no Šveices.

Un, ja nu – kādas laimīgas sakritības dēļ – tu patiešām esi kriketa spēlētājs no Šveices, bumbiņas iegriezējs no Bernes Alpiem, tad ļauj man vienkārši pateikt: tieši 1962. gadā Bītlī izraisīja revolūciju ar četrdesmit pieciem plates apgriezieniem minūtē, bet Stjuarts dzied Frenku Aifildu. Es slēdzu šo lietu.

Starp citu, es esmu Oliveri. Jā, es zinu, ka tu zini. Es uzreiz sapratu, ka *mani* tu atceries.

* Rendijs Nūmens (1943) – amerikāņu dziedātājs un pianists, dzelīgu popdziesmu autors. Luidži Nono (1924–1990) – itāliešu modernās mūzikas komponists.

** Frenks Aifilds (1937) – austrāliešu dziedātājs, kura dziesmas «*I Remember You*», «*Lovesick Blues*» un «*The Wayward Wind*» pēc kārtas ir bijušas Lielbritānijas topa pirmajā vietā.

*** Sidnejas piepilsēta, populāra atpūtas vieta pie jūras.

**** Pats par sevi (latīņu val.).

DŽILIANA

Džiliana. Varbūt tu mani atceries, varbūt ne. Vai tā ir problēma?

Tev jāsaprot, ka Stjuarts grib tev patīkt, viņš jūt nepieciešamību tev patīkt, turpretī Oliveram ir grūti iedomāties, ka viņš varētu tev nepatīkt. Tu uz mani skaties tik skeptiski. Bet gadu gaitā es esmu novērojusi, kā cilvēki izturējušies ar nepatiku pret Oliveru un vienlaikus ļāvušies viņa burvībai. Protams, ir bijuši izņēmumi. Tomēr uzmanies.

Un es? Nu, es labprātāk gribētu tev patīkt, nevis nepatīkt, bet tas taču ir normāli, vai ne? Tas, protams, atkarīgs no tā, kas *tu* esi.

STJUARTS

Vispār es nemaz neminēju to dziesmu.

DŽILIANA

Klau, man pašreiz nav laika. Sofijai šodien ir mūzikas nodarbība. Bet es vienmēr esmu uzskatījusi, ka Stjuarts un Oliveri ir kaut kā... varbūt pieaugšanas procesa pretpoli. Stjuarts uzskatīja, ka pieaugšana saistīta ar iederešanos, izpatikšanu cilvēkiem, kļūšanu par sabiedrības locekli. Oliveram šāda problēma nepastāvēja, viņam vienmēr bijis vairāk pašapziņas. Kā sauc augus, kas tiecas pret sauli? Kaut kādi helio. Tāds ir Stjuarts. Turpretī Oliveri...

OLIVERS

... ir *le roi soleil*, vai ne? Jaukākais kompliments pēdējā laikā, kādu esmu saņēmis no sievas. Esmu dēvēts vairākos vārdos šajā šīs zemes posmiņā, ko sauc par dzīvi, bet Saules karalis ir kaut kas jauns. Fēbs. Fē-fi-fo-fumbs.

DŽILIANA

... *tropisks*. Heliotropisks, tā to sauc.

OLIVERS

Vai esi pamanījis Džilianā šo pārmaiņu? To, kā viņa iedala cilvēkus kategorijās? Tas, iespējams, viņas franču asiņu dēļ. Viņa pa pusei ir francūziete – vai atceries? «Pa pusei francūziete – pēc mātes līnijas»: tam, loģiski, vajadzētu nozīmēt, ka viņā ir ceturtdaļa franču asiņu, tev tā nešķiet? Taču kāds gan, kā jau ir pamanījuši dižie morālisti un filosofi, loģikai sakars ar dzīvi? Ja Stjuarts toreiz pa pusei būtu bijis francūzis, viņš 1962. gadā būtu svilpojis Džonija Halideja* gallu versiju dziesmai «*Let's Twist Again*». Vai nav laba doma? Dzēlīga *pensée*** . Un te vēl viena: Halidejs pa pusei bija beļģis. Pēc tēva līnijas.

STJUARTS

1962. gadā man bija četri gadi. Tas – zināšanai.

DŽILIANA

Patiesību sakot, es nedomāju, ka iedalu cilvēkus kategorijās. Vienkārši – ja uz pasaules ir divi cilvēki, kurus saprotu, tie ir Stjuarts un Olivers. Galu galā – esmu bijusi precējusies ar viņiem abiem.

STJUARTS

Loģika. Vai kāds lietoja šo vārdu? Es tev pateikšu loģikas piemēru. Tu dodies prom, bet cilvēki domā, ka esi palicis tāds pats. Tā ir visbriesmīgākā loģika, ar kādu es šajos gados esmu saskāries.

OLIVERS

Starp citu, nenoniecini mani *les Belges* dēļ. Kad kāds sprigans, mazs saviesīgu vakariņu cienītājs pieceļas un prasa: «Nosauciet sešus slave-

* Džonijs Halidejs (1943) – franču dziedātājs un aktieris.

** Doma (franču val.).

nus beļģus», es esmu tas, kurš paceļ roku. Nenobijies no vārdiem: «Neskaitot Simenonu».

Tam var nebūt nekāda sakara ar to, ka viņa ir francūziete. Tas varētu būt pusmūžs. Process, kas notiek ar dažiem, varbūt ar visiem mums. Džilas vilciens pienāk stacijā aptuveni laikā, tvaiks iedarbina tā iemīloto svilpi, un tvaika katls ir viegli sakarsis un piekusis. Bet pajautā sev, kad Stjuarts sasniedza pusmūžu, un spriests būtu vienīgi par to, vai tas notika pirms vai pēc viņa sēklinieku noslīdēšanas. Vai esi redzējis to foto, kur viņš sēž ratiņos, tērpts mazā trīsdaļīgā uzvalciņā un gaišsvītrotā bērnu autiņā?

Turpretī Olivers? Olivers jau sen nolēma – nē, instinktīvi zināja –, ka pusmūžs ir zem viņa goda, *déclassé**, un vispār zemāk par zāli stāvoklis. Olivers no pusmūža plāno iztaisīt vienu pēcpusdienu ar mokošu migrēnu. Viņš tic jaunībai, viņš tic gudrībai un plāno pāriet no gudras jaunības jaunā gudrībā, izlīdzoties ar sauju paracetamola un kādas eksotiskas aviokompānijas acu aizsegu.

STJUARTS

Kāds man reiz izskaidroja, ka īstu egomānu var pazīt pēc tā, ka viņš runā par sevi trešajā personā. Pat karaliskās ģimenes loceklis vairs nelieto karalisko daudzskaitli. Bet ir sportisti un rokzvaigznes, kas par sevi šādi runā, it kā tas būtu normāli. Vai esi pamanījis? Bobijs tāds-un-tāds tiek apsūdzēts par to, ka krāpies, lai vinnētu soda sitienu vai tamlīdzīgi, un viņš atbild: – Nē, neko tādu Bobijs tāds-un-tāds nedarītu. – It kā eksistētu cita persona ar tādu pašu vārdu un saņemtu spēcīgo kritiku vai uzņemtos atbildību.

Nez vai tā ir Olivera gadījumā. Viņu gluži nevarētu nosaukt par slavenu, vai ne? Tomēr viņš, runājot par sevi, saka «Olivers», it kā būtu Olimpiskās zelta medaļas ieguvējs. Vai arī, es pieņemu, šizo-frēniķis.

* Pagrimis, pazemināts (franču val.).

OLIVERS

Ko tu domā par Ziemeļu–Dienvidu saistību pārstrukturēšanu? Par eiro nākotnes izredzēm? Smaidiem tīģerekonomikas sejā? Vai metāla tirgoņi ir izdzinuši iespējama kodolsprādziena baiļu rēgu? Esmu pārlicināts, ka Stjuartam ir stingrs un pamatīgs viedoklis visos šajos jautājumos. Viņš būs ne tik daudz kārtīgs, kā nepārprotami kārtīgs. Varu derēt uz sešiem slavenajiem beļģiem, ka viņš pat nezina atšķirību starp abiem vārdiem. Viņš ir tāds cilvēks, kas domā, ka vārds «kārtīgs» attiecas uz ēšanu, šis vecais, dumjais aunapiere. Krietnuma reklāmplakāts, un tamlīdzīgi. Bet kuram, ja tā varam teikt, mazliet trūkst ironijas?

DŽILIANA

Paklausieties, jūs abi, pietiek. Izbeidziet taču. Tas neiet cauri. Kā jums šķiet – kādu iespaidu jūs radāt?

OLIVERS

Ko es tev teicu? Vilciens pienāk stacijā, puff, puff, huff, huff...

DŽILIANA

Ja mēs atkal visā šajā iesaistāties, mums jāspēlē pēc noteikumiem. Nekādas runāšanas savā starpā. Lai nu kā, kurš aizvedīs Sofiju uz mūzikas nodarbību?

OLIVERS

Džiliana, ja vēlies zināt, ir Minēt Kāro goda pārstāve.

STJUARTS

Vai tevi interesē cūkgaļa? Īsta cūkgaļa ar īstu garšu? Cik ļoti tu esi atkarīgs no GM* pārtikas?

* *Genetically modified* (angļu val.) – ģenētiski modificēts.

OLIVERS

Seši, neskaitot Simenonu? Viegļāk par vieglu. Magrits, Franks, Māterlinks, Brels, Delvo un Eržē*, Tintina radītājs. Plus piecdesmit procentus Džonija Halideja es pievienoju kā *pourboire***.

DŽILIANA

Izbeidziet! Jūs esat viens par otru sliktāks. Neviens nezina, par ko jūs runājat. Klau, man tikai šķiet, ka mums vajadzētu *izskaidrot* lietas.

STJUARTS

Viens par otru sliktāks. Pēc manām domām, tas paliek atklāts jautājums. Pašreizējos apstākļos.

Labi, es gribu kaut ko izskaidrot. Frenks Aifilds patiesībā nebija austrālietis. Viņš varbūt tur dzīvoja, bet ir dzimis Anglijā. Koventri, ja vēlies zināt. Un vēl, kamēr runājam par šo tēmu, «*I Remember You*» starp citu, bija Džonija Mērsers*** dziesma, sarakstīta divdesmit gadus agrāk. Kāpēc kultūras snobi vienmēr vīpsnā par notikumiem, kurus nespēj izprast?

OLIVERS

Izskaidrot lietas? Vai mēs varētu to atlikt, līdz sasniegsim *Dies Irae***** un kāds hidrveidīgs elles izdzimums iebakstīs mums ar savu dzeloni, un sīkspārņveidīga ķirzaka uz vinčas uztīs mūsu iekšas? Izskaidrot lietas? Tu tiešām domā, ka mums to vajadzētu? Mēs neesam

* Renē Magrits (1898–1967) – beļģu mākslinieks, sirreālists. Sezārs Franks (1822–1890) – beļģu un franču komponists un ērģelnieks. Moriss Māterlinks (1862–1949) – beļģu dzejnieks, dramaturgs un esejists. Žaks Brels (1929–1978) – beļģu dziedātājs, aktieris un režisors. Pols Delvo (1897–1994) – beļģu mākslinieks, sirreālists. Eržē, istajā vārdā Žoržs Remī (1907–1983) – komiksu autors un mākslinieks.

** Dzeramnauda (franču val.).

*** Džonijs Mērsers (1909–1976) – ievērojams amerikāņu popdziesmu autors.

**** Dusmu diena (latīņu val.) – pastarā diena.

dienas TV, nemaz nerunājot par romiešu senātu. Ak tā, nu tad ļoti labi. Es sākšu pirmais.

STJUARTS

Es nesaprotu, kāpēc viņam to vajadzētu. Patiešām, tipisks Oliverš. Pie tam ikviens, kas saistīts ar mārketingu, zina, ka vienmēr prātā paliek tieši pirmais stāsts.

OLIVERS

Nu lūūdzu, es pirmais. Nu lūūdzu, nu lūūdzu, *nu lūūdzu*.

DŽILIANA

Oliver, tev ir četrdesmit divi gadi. Tu nevari teikt «nu lūūdzu».

OLIVERS

Tad nesmaidi tā. Nu lūūdzu. Nu lūūdzu, vēl viens nu lūūdzu. Turpini, liec mums smieties. Tu zini, ka to gribi. Lūdzu. Ļoti lūdzu.

STJUARTS

Ja pastāv tikai šāda iespēja, es labprātāk būtu pusmūža. Oficiāli vai neoficiāli.

OLIVERS

Ak, mārketings! Mans mūžīgais Ahilleja papēdis. Ļoti labi, Stjuarts var būt mūsu pirmais runātājs, ja viņš to vēlas, un ietipināt stadiona pirmajā likumā, nesot patiesības stafetes kociņu. Nenomet to zemē, Stjūbērnīņ! Un nenoskrien no sava celiņa. Tu negribētu, lai vairumu no mums diskvalificē. Ne tik drīz.

Man vienalga, vai viņš sāk pirmais. Man ir tikai viens lūgums, pamatots ne ar egomāniju, pašlabumu vai mārketingu, bet etiķeti, mākslu un vispārēju riebumu pret banālo. Tikai nenosauc nākamo gabiņu «Stāsts par to, kas noticis līdz šim». Lūdzu, nē. Lūdzu. Ļoti lūdzu.